

Рис.5. Коефіцієнти вибуття та оновлення основних засобів досліджуваного підприємства

Забезпечення певних темпів розвитку і підвищення ефективності виробництва можливе за умови інтенсифікації відтворення та ліпшого використання діючих основних фондів підприємств. Ці процеси, з одного боку, сприяють постійному підтримуванню належного технічного рівня кожного підприємства, а з іншого - дають змогу збільшувати обсяг виробництва продукції без додаткових інвестиційних ресурсів, знижувати собівартість [2].

Необхідність оновлення основних виробничих засобів за ринкових відносин визначається передусім конкуренцією товаровиробників. Саме конкуренція спонукає підприємства здійснювати прискорене списання основних виробничих засобів з метою нагромадження фінансових ресурсів для наступного вкладання коштів у придбання більш прогресивного устаткування, впровадження нових технологій та іншого поліпшення основних виробничих засобів [4].

Висновки. З огляду на зазначену ситуацію, можна зробити висновок, що склалося надзвичайно несприятливе становище, що зумовлює втрату виробничо-ресурсним потенціалом свої відтворювальні можливості. Головний узагальнюючий показник ефективності використання основних виробничих фондів – фондівіддача – невпинно знижується. Склалася парадоксальна ситуація: витрати підприємства на придбання основних виробничих фондів стабільно зростають, а ефективність їх використання стабільно знижується. Це пояснюється наявністю в аграрних підприємствах великої кількості зношеної техніки та обладнання, серед яких “губиться” нова, продуктивна техніка внаслідок її недостатньої частки.

На сьогоднішній день процес розширеного відтворення основних засобів є одним із основних методів покращення ситуації у підприємствах АПК. Але розширене відтворення тільки починає набирати обертів, тому зараз є актуальним питання розвитку цього напрямку у сільському господарстві. А при досягненні максимального рівня забезпеченості основними засобами сільського господарства слід «заморозити» процес розширеного відтворення основних засобів та замінити його на просте. Тому є сенс у запровадженні нового виду відтворення основних засобів, який би мав назву «збалансований» і включав у себе взаємозв'язок всіх необхідних чинників для отримання максимального прибутку при зменшенні витратної частини.

Література

1. Відтворення основних засобів: види, форми та джерела фінансування [електронний ресурс] / Я.В.Колеснік // Режим доступу до журналу: www.nbu.gov.ua
2. Городняк Т.А., Михайло М.В. Обґрунтування стратегії підвищення ефективності відтворення та використання основних виробничих засобів підприємства/ Т.А. Городняк, М.В. Михайло// Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. - №18.5. – С. 287-290
3. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств/ Поддєрьогін А.М. . – К.: КНЕУ, 2000. - 460с.
4. Удосконалення використання основних фондів в аграрному підприємстві [електронний ресурс]/ В.П. Курган, Л.М. Новик// Режим доступу до журналу: www.nbu.gov.ua.

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЙОГО НАСЛІДКИ

Кучмії І.Г.

У статті розглянуто вплив зовнішнього середовища та його основних факторів на підприємства галузі АПК. Визначено можливості та шляхи адаптації підприємств до динамічних змін шляхом використання стратегій.

Вступ. Найважливіша характеристика організації - її взаємозв'язок із зовнішнім середовищем. Жодна організація не може існувати сама по собі. У відповідності до однієї із сучасних парадигм менеджменту, діяльність кожної організації близько на 70% визначається впливом зовнішніх факторів і лише на 30% внутрішніми.

Мета статті – дослідити вплив факторів зовнішнього середовища на діяльність підприємств галузі АПК та визначити можливість адаптації підприємств до змінного середовища.

Постановка проблеми. Проблемам впливу зовнішнього середовища на діяльність підприємств досліджували багато науковців, зокрема О. А. Хвостенко., О.В. Царенко, О.О. Циганок, С.А. Линовицька та інші. Сьогоднішні зміни в зовнішньому світі примусили звернути на зовнішнє середовище ще більшу увагу, ніж будь-коли. Навіть якщо б зміни ці не були настільки важливими, керівникам все одно б прийшлося враховувати середовище, оскільки організація як відкрита система залежить від зовнішнього світу у відношенні поставок ресурсів, енергії, кадрів, а також споживачів. Оскільки від управлінської праці залежить виживання організації, вони повинні вміти виявляти в її оточенні істотні фактори, які впливають на неї. Більш того, вони повинні визначити адекватні способи реагування на зовнішні впливи.

Основні результати досліджень. Зовнішнє середовище підприємства як зазначає Хвостенко О.А., – це сукупність активно діючих суб'єктів і чинників, які виникають у суспільно - економічному житті країни та знаходяться поза сферою безпосереднього контролю з боку керівництва підприємства і можуть впливати на стан його внутрішнього середовища [2, с. 168].

Зовнішнє середовище є джерелом, що забезпечує організацію ресурсами, необхідними для підтримки її внутрішнього потенціалу на належному рівні. Організація знаходиться в стані постійного обміну з зовнішнім середовищем, забезпечуючи тим самим собі можливість виживання. Але ресурси зовнішнього середовища не безмежні. І на них претендують багато інших організацій, що знаходяться в цьому ж середовищі. Тому завжди існує можливість того, що організація не зможе одержати потрібні ресурси. Це може послабити її потенціал і призвести до багатьох негативних для організації наслідків. Задача стратегічного управління в забезпеченні такої взаємодії організації із зовнішнім середовищем, що дозволило б їй підтримувати необхідний потенціал для досягнення її цілей і тим самим давало б їй можливість виживати в довгостроковій перспективі.

У світовій економічній науці аналіз основних чинників макросередовища здійснюють за різними методиками, серед яких PEST-аналіз – достатньо вживаний (Р – політико-правове середовище, Е – економічне середовище, S – соціокультурне середовище, Т- технологічне середовище).

Так розглянемо більш детально фактори, що відносяться до нього:

1. Економічні - фактори, що пов'язані з обігом грошей, інформації та енергії. Вивчення економічних компонентів макрооточення дозволяє зрозуміти те, як формуються і розподіляються ресурси. Вивчення економіки передбачає аналіз ряду показників: розміри валового національного продукту, темпів інфляції, рівня безробіття, процентної ставки, продуктивності праці, норм оподаткування, платіжного балансу, норм нагромадження і т.п. При вивченні економічних компонентів важливо звертати увагу на такі чинники, як загальний рівень економічного розвитку, наявність природних ресурсів, клімат, тип і рівень розвитку конкурентних відносин, структура населення, рівень освіченості робочої сили і розмір заробітної плати.

2. Політичні - фактори, що впливають на політичні погляди та поділяють людей на окремі політичні групи і знаходять вираження в діяльності та прийнятті рішень місцевими органами влади та уряду.

Політична складова макрооточення повинна вивчатися в першу чергу для того, щоб мати ясне уявлення про наміри органів державної влади по відношенню до розвитку суспільства та про засоби, за допомогою яких держава має намір запроваджувати в життя свою політику.

3. Соціально-демографічні фактори, які впливають на рівень і тривалість життя людей, а також формують їхню ціннісну орієнтацію. Вивчення соціальних компонентів макрооточення спрямоване на те, щоб усвідомити вплив на бізнес таких соціальних явищ і процесів, як відношення людей до роботи і якості життя, існуючі у суспільстві звичаї і вірування, демографічна структура суспільства, зростання населення, рівень освіченості, мобільність людей і інше.

4. Технологічні - фактори, що пов'язані з розвитком техніки, обладнання, інструментів, процесів обробки та виготовлення продуктів, матеріалів і технологій. Прогрес науки і техніки несе в собі величезні можливості і не менш величезні загрози для підприємств.

6. Географічні - фактори, пов'язані з розміщенням, топографією місцевості, кліматом і натуральними ресурсами (зокрема корисними копалинами).

В умовах сучасної ринкової економіки підприємство може успішно протистояти негативному впливові різноманітних чинників зовнішнього середовища, забезпечувати свій розвиток лише за наявності стійких конкурентних переваг.

О.О. Циганок переконаний, що уміння бачити перспективу підприємства з урахуванням різноманітних чинників його внутрішнього і зовнішнього середовища, є однією із найважливіших умов ефективного управління ним. Оскільки будь-якому суб'єкту господарювання доводиться діяти у досить динамічному

конкурентному середовищі, в якому змінюються пріоритети держави, оновлюються технології, асортимент продукції, потреби, інтереси і смаки споживачів, набирають сили і множаться конкуренти, або, навпаки, економічно слабнуть і переходять на інші ринки [4,с.155].

В період економічної кризи в Україні загальним для сільськогосподарських підприємств є прагнення до стійкого розвитку, високої конкурентоспроможності і виживання в економічно - нестабільних умовах. Але для того, щоб вижити, їм необхідно постійно відстежувати і реагувати на всі зміни, що відбуваються в їхньому конкурентному середовищі з метою забезпечення формування конкурентних переваг, і, відповідно, збереження своїх позицій на ринку. Конкурентні переваги виникають там і тоді, де виникає і розвивається конкуренція.

За словами С.А. Линовицької, середовище функціонування сучасних підприємств характеризується підвищенням рівня динамічності та невизначеності. Вхідження України у світовий торговий простір і посилення конкуренції з боку зарубіжних виробників та імпортерів, нестабільна економічна та фінансово – кредитна політика держави, зміни в соціально – демографічному складі населення, поява та розвиток нових технологій, утворення нових продуктів та скорочення життєвого циклу існуючих товарів – ці чинники несуть у собі як потенційні можливості, так і значні загрози для існування українських підприємств. За таких умов важливо вчасно помітити зміни, які впливають на діяльність підприємств, ідентифікувати тенденції їхнього розвитку, визначити та реалізувати відповідні заходи, спрямовані на ліквідацію або зменшення негативних наслідків та використання сприятливих нагод [7, с. 49].

Не існує ні однієї організації, яка не мала б зовнішнього оточення, та не знаходилась б з ним у стані постійної взаємодії. Кожна організація потребує регулярного отримання із зовнішнього середовища вихідних продуктів для забезпечення своєї життєдіяльності. При цьому кожна організація повинна віддавати що-небудь у зовнішнє середовище в якості компенсації за її існування. Як тільки зв'язки з зовнішнім середовищем скорочуються або обриваються, організація гине. В останній час в зв'язку з посиленням та ускладненням конкуренції, а також різким прискоренням процесів змін в оточуючому середовищі організації, все в більшій мірі змушені приділяти увагу питанням взаємодії з оточенням, все в більшій мірі розвивати здібності адаптації до змін зовнішнього середовища.

Адаптивні заходи, які здійснюються на підприємстві безпосередньо пов'язані зі стратегією організації. Реальна стратегія підприємства складається з двох частин: продуманих цілеспрямованих дій та реакції на непередбачуваний розвиток.

Системою конкурентних стратегій названа сукупність стратегій, націлених на адаптацію до змін в умовах конкуренції та зміцнення довгострокової конкурентної позиції підприємства на ринку. Система конкурентних стратегій підприємства, яку подає О. В. Царенко зобразимо на рис.1 [3,с.42].

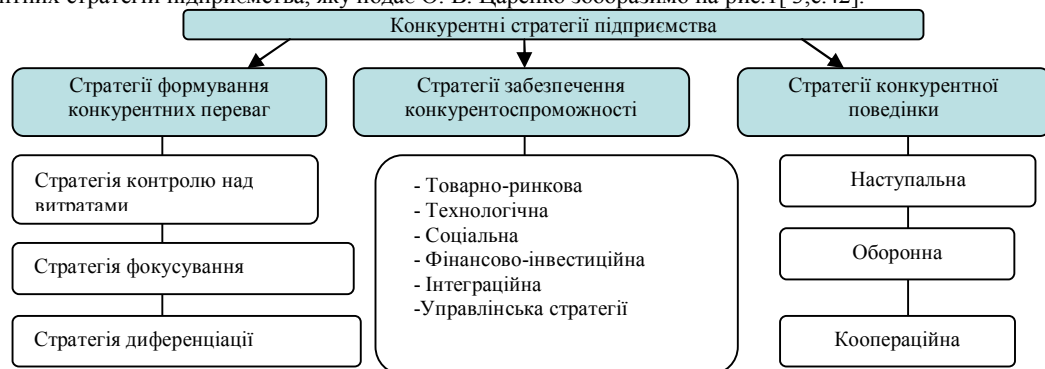

Рис.1. Система конкурентних стратегій підприємства

Висновки. Для того, щоб вижити та розвиватися в сучасних умовах, підприємство повинно не тільки відслідковувати та пристосовуватися до умов зовнішнього середовища, але й активно формувати передумови своєї успішної діяльності. В умовах високої невизначеності зовнішнього середовища виживати підприємствам допомагає продумана система стратегічного менеджменту та концентрація зусиль на стратегіях, які підсилюють сильні сторони підприємств, зменшують вплив слабких сторін, дозволяють реалізувати можливості зовнішнього середовища та зменшити його ризики.

Література

1. О. А. Хвостенко. Концептуальні засади класифікації середовища підприємства// Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №5. – С.166-173
2. О.В. Царенко. Методологічні аспекти формування конкурентних переваг галузі// Інвестиції: практика та досвід. – 2009. - № 3. – С.40- 44
3. О.О. Циганок. Аналіз позиції підприємства в конкурентній боротьбі за методом конкурентних переваг// Актуальні проблеми економіки. – 2009. - №9. – С.155-161
4. С.А. Линовицька. Методи оцінки ефективності пристосування вітчизняних підприємств до змін зовнішнього середовища// Актуальні проблеми економіки. – 2006. - №5. – С.49-57.